

KLİNİK BÜLTEN: SAĞLIK ÇALIŞANLARI İÇİN EL HİJYENİ VE EL DİVEN UYUMU

Tıbbi tedaviler ve cerrahi işlemler için hastanelere gelen hastalar, hastanede kaldıkları süre içinde yaşamı tehdit eden bir enfeksiyon geliştirme riskiyle karşı karşıyadır. Sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonlar (SHİE) (Healthcare-associated infections-HAI), hastanelerde ve diğer sağlık kuruluşlarında sık rastlanan durumlardır. Dünya Sağlık Örgütüne (DSÖ) göre, her yıl dünya çapında yüz milyonlarca hasta SHİE'lerden etkilenmektedir.⁽¹⁾ Sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonlar hastalar, aileleri ve sağlık sistemi için yüksek bir maliyete neden olur.

Mevcut kanıtlar COVID-19 virüsünün solunum damlacıkları veya temas yoluyla bulaştığına işaret etmektedir. Kontamine eller ağız, burun veya göz mukozasına dokunduğunda temas bulaşı gerçekleşir; virüs, dolaylı temas bulaşını kolaylaştıran kontamine ellerle bir yüzeyden diğerine de aktarılabilir. Sonuç olarak, COVID-19 virüsünün yayılmasını önlemek için el hijyeni son derece önemlidir.⁽²⁾

Metisiline dirençli Staphylococcus aureus (MRSA), vankomisine dirençli enterokoklar (VRE) ve çok ilaca dirençli gram-negatif basiller gibi dirençli patojenler, çevresel yüzeylerde haftalarca, hatta aylarca canlı kalabilirler. Hasta perdeleri, tansiyon manşonları, hemşire üniformaları, tıbbi ekipman, musluklar ve bilgisayar klavyeleri gibi kontamine yüzeyler, hastalara çapraz kontaminasyon için sağlık hizmeti kaynaklı patojenlerin ve vektörlerin rezervuarları olabilirler.⁽³⁾ Yapılan çalışmalar, Sağlık Çalışanlarının (SÇ) bu kontamine çevresel yüzeylere dokunarak ellerini veya eldivenlerini kirlettiğini ve ellerindeki veya eldivenlerindeki patojenlerin hastalara bulaşma olasılığının bulunduğunu göstermektedir.⁽⁴⁾

Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention-CDC) ve DSÖ'e göre, el hijyeni, SHİE'ların önlenmesinde tartışmasız tek en etkili enfeksiyon kontrol önlemidir.⁽⁴⁾ İyi el hijyeni, SHİE kapan hasta sayısını %30'a kadar azaltabilir.⁽⁵⁾ El hijyeni uyum oranlarının% 50'nin altında bildirilmesinden sonra^(5,6) DSÖ, en iyi el hijyeni uygulamasını

vurgulamak amacıyla “El Hijyenine İlişkin 5 An” belirlemiştir: **bir hastaya dokunmadan önce; temiz/aseptik işlemlerden önce; vücut sıvısına maruz kalma riskinden sonra; bir hastaya dokunduktan sonra; ve bir hastanın çevresine dokunduktan sonra.**⁽⁶⁾

Eldiven Kullanımı ve El Hijyeni

Tıbbi eldivenlerin önemli bir kişisel koruyucu araç olduğunu biliyoruz. Tıbbi eldiven giymenin, hasta bakımı sırasında sağlık çalışanlarının ellerinin kontaminasyon olasılığını ve böylece hastalar ile çevre arasındaki patojenlerin potansiyel bulaşmasını azalttığı net bir şekilde gösterilmiştir. Mukozal membranları ve intakt olmayan cilt ile temas da dahil olmak üzere kan ve diğer vücut sıvılarına maruz kalmayı içerebilecek tüm hasta bakım faaliyetleri sırasında eldiven takılmalıdır.

Genellikle hemşirelik bakımı veya sağlık çalışanlarının vücut sıvılarına maruz kalabileceği diğer uygulamalar için bir çift muayene eldiveni giyilir. Ebola virüslü hastaları tedavi etmek gibi belli durumlarda, ilave koruma sağlamak için iki çift eldiven giymek gerekebilir.⁽⁷⁾ Bu, bir yandan derinin korunmasını sağlarken, diğer yandan kontamine olmuşlarsa, dış eldivenlerin çıkarılmasına ve değiştirilmesine izin verir. Kullan-at muayene eldivenleri, kontamine olduğunda en kısa sürede ve yırtıldığında veya delindiğinde mümkün olan en kısa sürede değiştirilmelidir. Eldivenler ayrıca şu durumlarda değiştirilmeli veya çıkarılmalıdır: kan veya vücut sıvılarıyla temastan sonra; yeni bir hasta görmeden önce; aynı hastada temiz ve kontamine alanlarda yapılan çalışmalar arasında; ve çevresel yüzeylere dokunduktan sonra.⁽⁸⁾ Doğru tekniği kullanarak eldivenleri çıkarmak, sağlık çalışanlarının ellerinin kontamine olmasını önler. Bu uygulama patojenlerin bulaşı ile ilişkili olduğundan, eldivenler yıkamaz veya tekrar kullanılmaz.⁽⁸⁾

Ne yazık ki eldivenlerin yanlış kullanımı sağlık kurumlarında sürekli görülmektedir ve tıbbi personel genellikle en iyi eldiven uygulamalarını takip edemez, böylece mikroorganizmaların yayılmasını kolaylaştırır.

KLİNİK BÜLTEN: SAĞLIK ÇALIŞANLARI İÇİN EL HİJYENİ VE ELDİVEN UYUMU

Tıbbi eldivenler bir sağlık çalışanının ellerini bakteri bulaşmasına karşı koruyabilmesine rağmen, hasta bakımı sırasında eldiven yüzeyinin kendisi yoğun şekilde kontamine olabilir ve bu da kontamine eldivenli eller yoluyla çapraz bulaşma yol açar. Loveday ve ark. (2014) eldivenlerin kullanım endikasyonu yokken giyildiklerini, çok erken takıldıklarını ve çok geç çıkarıldıklarını ve eldiven kullanımının hasta bölgesi dışındaki kontamine yüzeylere temas ettikleri için önemli çapraz kontaminasyon riskleri ile ilişkili olduğunu göstermişlerdir.⁽⁹⁾ Buna ek olarak Fuller ve ark. (2011) muayene eldivenleri giyilirken el hijyeni uygulayan sağlık çalışanlarının oranının, muayene eldivenlerinin giymeyenlerden daha düşük olduğunu ve eldiven takıldığında, hasta temasından önce veya sonra ellerin temizlenmesinin ihtimalinin önemli ölçüde daha düşük olduğunu gözlemlemişlerdir.⁽¹⁰⁾ 2013 yılında Yeni Zelanda'da yapılan bir çalışmada, dispenser kutusunda bakterilerle kontamine edilmiş olan kullanılmamış muayene eldivenleri bulunmuştur. Burada kaynağın, eldiven kutularına ulaşan, sağlık çalışanına ait yıkanmamış kontamine el olduğu belirlenmiştir.⁽¹¹⁾

Bu bulgular, eldiven takarken gözetilecek el hijyeni ve bunun ne zaman uygulanacağı konusunda sürekli eğitim ihtiyacını pekiştirmektedir. El hijyeni şu durumlarda uygulanmalıdır^(6,7,10)

- Eldivenleri takmadan önce,
- Eldivenleri çıkardıktan sonra ve
- Eldiven kullanımı esnasında eldivenin bütünlüğü bozulursa eldivenler çıkarılmalı, eller temizlenmeli ve yeni bir çift eldiven giyilmelidir.

Muayene eldivenleri giyilmesi, el hijyenine uyma gereğini ortadan kaldırmaz. Eldivenlerle ilişkili olarak el hijyeni uyum oranının artırılması, uyumluluk seviyelerini yükseltmede ve SHİE'ları azaltmada önemli olabilir.

Referanslar

1. Health care-associated infections FACT SHEET http://www.who.int/gpsc/country_work/gpsc_ccisc_fact_sheet_en.pdf. Erişim tarihi 20 Nisan 2020
2. <https://www.who.int/docs/default-source/inaugural-who-partners-forum/who-interim-recommendation-on-obligatory-hand-hygiene-against-transmission-of-covid-19.pdf>. Erişim tarihi 20 Nisan 2020
3. <http://www.nursingtimes.net/clinical-archive/infection-control/standard-principles-hospital-environmental-hygiene-and-hand-hygiene/291499.fullarticle> Accessed May 20, 2016.
4. Pittet D, Dharan S, Touveau S, Savan V, Perneger TV. Bacterial Contamination of the hands of hospital staff during routine patient care. Arch Intern Med 1999; 159:821-826.
5. CDC, Guideline for Hand Hygiene in Health-Care Settings. Recommendations of the Healthcare Infection Control Practices Advisory Committee and the HICPAC/SHEA/APIC/IDSA Hand Hygiene Task Force. October 25, 2002 / 519RR16; 1-44.
6. World Health Organization. Hand Hygiene – Why, How and When? August, 2009.
7. <http://www.cdc.gov/vhf/ebola/healthcare-us/ppe/guidance.html> Accessed May 12, 2016.
8. https://www.who.int/gpsc/5may/Glove_Use_Information_Leaflet.pdf Accessed November 8, 2016.
9. Loveday HP, et al. Clinical glove use: healthcare workers' reactions and perceptions. Journal of Hospital Infection. 86(2014)110-116.
10. Fuller C; et al. "The Dirty Hand in the Latex Glove": A Study of Hand Hygiene Compliance When Gloves Are Worn. Infection Control and Hospital Epidemiology. December 2011, Vol. 32, No. 12.
11. Hughes KA, Cornwall J, Theis J, Brooks H. Bacterial contamination of unused, disposable non-sterile gloves on a hospital orthopaedic ward. Australasian Medical Journal. AMJ 2013, 6, 6, 331-338.

www.ansell.com

Ansell, ® ve ™ Ansell Limited veya bağlı ortaklıklarından birine ait ticari markalardır. © 2020 Tüm Hakları Saklıdır.

Kuzey Amerika

Ansell Healthcare Products LLC
111 Wood Avenue South
Suite 210
Iselin, NJ 08830, USA

Avrupa, Ortadoğu ve Afrika

Ansell Healthcare Europe NV
Riverside Business Park
Blvd International, 55
1070 Brussels, Belgium

Asya Pasifik

Ansell Global Trading Center
(Malaysia) Sdn Bhd
Prima 6, Prima Avenue, Block 3512,
Jalan Teknokrat 6, 63000 Cyberjaya
Selangor, Malaysia

Avustralya ve Yeni Zelanda

Ansell Limited
Level 3, 678 Victoria Street,
Richmond, Vic, 3121 Australia